

Aktivnosti agro-ekološkog upravljanja vinogradima u funkciji Strategije očuvanja pejzaža

Sadržaj publikacije

- str2. AGROEKOLOGIJA:
Nauka, Praksa i Društveni pokret; Agroekologija i Vinogradarstvo
- str3. Napredak u realizaciji ADRION ECOVINEGOALS projekta
- str3. ECOVINEGOALS pilot teritorijalne oblasti
- str6. Predstojeće aktivnosti
- str6. ECOVINEGOALS u vreme Corona virusa
- str6. ECOVINEGOALS@ BIOVALEE ODT Forum
- str7. Forum 2020 poster

ECOVINEGOALS

Aktivnosti agro-ekološkog upravljanja vinogradima u funkciji Strategije očuvanja pejzaža

Podrška agroekološkoj tranziciji u vinogradarstvu

Jadransko – Jonske regije

ECOVINEGOLAS ohrabruje agroekološku tranziciju u borbi sa negativnim efektima intenzivnog vinogradarstva u Jadransko-Jonskoj regiji.

Projekat ujedinjuje 10 partnera iz Italije, Slovenije, Srbije, Grčke i Crne Gore i 9 pridruženih partnera iz Belgije, Italije, Grčke, Srbije i Crne Gore, sa glavnim ciljem da se razviju strategije,

akcioni planovi, alati i kapaciteti za agro-ekološku tranziciju vinogradarskih oblasti od intenzivnog uzgoja ka sistemima upravljanja sa niskim ulazima i niskom emisijom, i na taj način za pomirenje proizvodnjih, društvenih, kao i potreba za zaštitom životne sredine i krajolika osetljivih vinogradarskih oblasti u Adrion regionu.

Kao glavne ishode, projekat će razviti 3 transnacionalne strategije: i) Promocije primene agroekoloških kultivacijskih sistema u osetljivim vinogradarskim oblastima ADRION regije; ii) Pomirenja vinogradarstva sa drugim konkurentima u korišćenju zemljišta i sa konzerviranjem staništa i prirodnog okruženja; iii) Primene participativnog pristupa upravljanja procesima kako bi se unapredili kapaciteti zainteresovanih strana za pregovaranje i rešavanje konflikata u procesu zaštite životne sredine i staništa.

AGROEKOLOGIJA: Nauka, Praksa i Društveni pokret; Agroekologija i Vinogradarstvo

INTERVJU sa prof. Christos Vassilikiotisom, Agroekologom i Predsedavajućim Odeljenja za upravljanje agro sistemima za očuvanje životne sredine fakulteta Perottis iz Soluna u Grčkoj

Prof Vassilikiotis je upitan da opiše vezu između Organske poljoprivrede, Održive poljoprivrede i Agroekologije, koristi koje se tiču vinogradarstva, poljoprivrede i ruralne ekonomije uopšte.

„Definicija Agroekologije ima onoliko koliko i praktičara koji je primenjuju. Mnogo teorije na kojoj se Agroekologija zasniva važi i za Organsku poljoprivredu (OrP) i Održivu poljoprivredu (OdP), tako što primenjuju prakse zasnovane na ekologiji radi ostvarenja istih ciljeva kao i u konvencionalnom uzgoju (zaštita i maksimiziranje prinosa), istovremeno štiteći životnu sredinu i unapređujući ekološku stabilnost sistema, sa ciljem ekonomske održivosti. Ipak, agroekologija takođe uključuje i treću, važnu komponentu koja nije prisutna od OrP i OdP – društvenu dimenziju. Društvena pravednost je sastavni deo agroekologije. Kada je društvena pravednost poduprta zaštitom životne sredine, zajednice dobijaju kontrolu nad svojom okolinom i povećavaju njen kvalitet.“

Kao takva, pored očuvanja okoline i zdravlja poljoprivrednika i konzumenta, Agroekologija takođe jača ruralne ekonomije i štiti divlje i kultivisane krajolike kao nasleđe svih građana.

„Konvencionalna poljoprivreda je dizajnirana da maksimizuje prinos i profit, te stoga često podrazumeva velike površine pod monokulturom. Agroekologija stremi maksimizaciji diverziteta celog procesa – od raznolikog uzgoja i ohrabrvanja biodiverziteta na farmama, do raznolikih sredstava za proizvodnju i raznolikih, kratkih kanala do tržišta zasnovanih na kratkim lancima vrednosti.“

„Održivost dozvoljava kontinuiranu proizvodnju bez iscrpljivanja resursa. Agroekologija je suštinski održiva te je stoga bazirana na minimiziranju inputa i ponovnoj upotrebi nus proizvoda.“

Kada je reč o vinogradarstvu, mnoge agroekološke intervencije mogu biti primenjene na postojećim vinogradima sa konvencionalnim uzgojem. Među najvažnijima je povećanje biodiverziteta u vinogradima i upotreba međukultura koje mogu poboljšati zdravlje zemljišta kroz unos nutritijenata, poboljšavajući strukturu, usvajanje i zadržavanje vode, i privlačenje korisnih insekata uključujući opršivače i predatore štetočina.

Napredak u realizaciji ADRION ECOVINEGOALS projekta

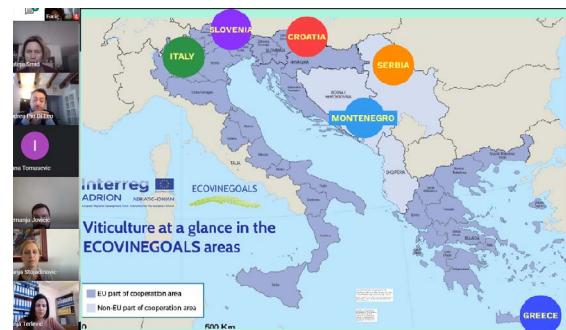
Glavni sastanci na projektu – uvodni sastanak projekta, održan 22.04.2020, te prvi sastanak Upravnog odbora projekta, održan 14.10.2020, realizovani su online. Redovni sastanci manjih grupa partnera i sastanci sa spoljnih eksperatima i zainteresovanim stranaa su takođe održavani uglavnom online, ali takođe i lično, kada su bezbednosne mere dozvoljavale. Kontinuirana komunikacija je bila ključna za uspešnu koordinaciju radnih paketa i aktivnosti partnera.

Većina polaznih osnova na projektu je postavljena. Definisana je eksperimentalna metodologija koja će biti primenjena, kao i set indikatora osmišljenih da omoguće

procenu agroekološkog zdravlja i upravljanja svakim sistemom, kao i procenu uticaja svakog uzgoja na okolinu, pejzaž i stanovnike. Razvijen je Katalog Najboljih Praksi koje se tiču agroekološkog upravljanja različitim aspektima vinogradarstva, ali takođe i društva i društvenim praksama, aspektima upravljanja krajolikom i održivim razvojem.

Ogledne pilot oblasti u svakoj od zemalja učesnica (Hrvatska, Italija, Grčka, Crna Gora, Srbija i Slovenija) su izabrane i preuzeti su koraci da se uključe pilot poljoprivredna gazdinstva i vinarije koje

primenjuju intenzivne, konvencionalne metode i takođe po neku agroekološku metodu. Šta više, zainteresovane strane u okviru svake oblasti su informisane o projektnim ciljevima i uključene u studiju. Dubinska analiza karakteristika oblasti, kao i multi kriterijska analiza izabranih uzgajivača koristeći detaljne upitnike su u toku.

ECOVINEGOALS ogledne teritorijalne oblasti

ECOVINEGOALS ogledne teritorijalne oblasti su izabrane na način da uključe maksimalnu raznolikost u smislu sorti i metoda uzgoja. To su oblasti koje su prepoznate po prirodnim lepotama – neke poseduju NATURA 2000 lokalitete, a jedna je UNESCO zaštićen

lokalitet. Raznolika priroda u ovim oblastima će pružiti izvore biodiverziteta ključne za planirane agroekološke intervencije, kao i razvoj odgovornog turizma, koji će dobiti održivom razvoju ruralnih područja.

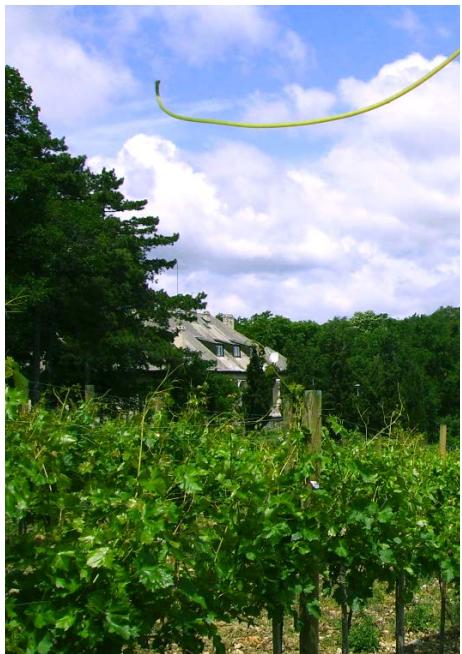
HRVATSKA

Istarsko poluostrvo čini najseverniju obalu Hrvatske. Sa lepim plažama, živopisnim ruralnim područjima i izvrsnim prirodnim proizvodima. Sve se intenzivnije razvija kao mesto gastronomskog i vinskog turizma. Regija proizvodi visokokvalitetno vino koje vekovima zauzima centralno mesto u lokalnoj kulturi. Brda i razuđena obala rezultiraju bezbrojem mikroklimatskih i drugih aspekata koji utiču na 4.000 ha vinograda u ovoj regiji koja obuhvata 10 gradova i 32 opštine. Primarna sorta je autohtona, Istarska Malvazija, ali u regiji se takođe proizvodi Merlot, Cabernet Sauvignon, i autohtone Teran i Refošk sorte grožđa. Dok je Agroekologija kao pojам prilično nepoznat među lokalnim vinogradarima, mnoge od tradicionalnih tehniki koje se koriste slede agroekološke principe.

GRČKA

U Grčkoj su odabране dve demonstrativne oblasti, i to prefekture Heraklion i Hanije koji se nalaze na ostrvu Kritu. Vinogradarstvo je na ostrvu pretežno zastupljeno u prefekturi Heraklion (14.400ha) i nešto manje (1.600ha) u regionu Hanije. Kako je ostrvo planinsko, raspon staništa je veoma raznolik, a to se ogleda u raznolikim vinogradarskim lokalitetima. Najčešće gajene sorte su lokalni Liatiko i Kotsifali, ali takođe i više od 40 autohtonih sorti se gaji se u pilot oblastima.

SRBIJA

U Srbiji su izabrane dve ogledne oblasti – Šumadija i Tri Morave – koje se prostiru duž Centralne Srbije, jer je u njima tokom poslednjih 20 godina došlo do značajnog obnavljanja postojećih vinograda i sadnje novih. Zajedno, ove dve oblasti nude veliku raznolikost vrsta grožđa, tehnika kultivacije, veličine parcela, mikroklimе i terena. Oblast Tri Morave nalazi se u slivu reka Zapadne, Južne i Velike Morave, na nadmorskoj visini između 200 i 350 m, površine 7.500 ha pod vinogradima, u vlasništu 18.000 poljoprivrednih gazdinstava. 80% vinograda se koristi za proizvodnju vina. U ovoj oblasti postoji i veliki broj vinarija. Oblast Šumadije je više brdovita i šumovita. Na 1.120 ha uzgajaju se vinograđi, u kojima se u ujednačenim količinama proizvode i stono grožđe i grožđe za vino. U izabranim oblastima dominantne autohtone sorte grožđa su prokupac i tamjanika, a uzgaja se i nekoliko novih autohtonih sorti, kao i poznate internacionalne vrste grožđe.

SLOVENIJA

Izabrana oblast u Sloveniji je vinska regija Primorska, u jugozapadnoj Sloveniji, na granici sa Italijom i Jadranskim morem, posebno njen istočni deo dolina Vipave. Oblast se prostire na površini od 70km² i ima 23 naselja u 4 opštine. Pretežno je brdovita, i ima samo jedan ravni deo u dolinama reka Vipave, Branice i Močilnika, sa dominantno mediteranskim klimom. Dve glavne karakteristike vinograda u ovim oblastima su da se dominantno nalaze na padinama (60% su terasasti) i visoko su usitnjeni. 1800 vinograda pokriva površinu od 900 ha, sa prosečnom veličinom vinograda od 1.5 ha, a obrađuje ih više od 500 vinogradara.

Oblast ima veoma raznoliku lepezu vinskih sorti, koja proizilazi iz duge tradicije proizvodnje. Najčešće je prisutno 8 belih sorti grožđa, i to: Malvazija, Rebula, Sauvignon, Laški rizling, Shardonay, Zelen, Beli Pinot i Pinela, kao i tri crne sorte: Merlot, Cabernet Sauvignon i Barbera. Značajan deo svih vinograda (17%) pokriven je autohtonim sortama Rebula, Zelen i Pinela, sa uvećanjem njihove sadnje poslednjih godina, jer one predstavljaju značajnu karakteristiku i jedinstvenost ovog kraja. Vina Primorske regije teže suvoći, bogata su mineralima, srednje kisela i suptilnog bukea.

ITALIJA

U Italiji su odabrana dva ogledna teritorijalna područja. Prva je u Cembri dolini u Trentu i uključuje dva sela (Cembra i Faver). Područje od 484ha, koje se nalazi na oko 600m nadmorske visine, je pod zaštitom UNESCO-a, zbog svoje prirodne lepote i prisustva jedinstvenih terasastih vinograda. Regija se suočava sa poteškoćama zbog konkurenциje intenzivnijeg vinogradarstva i sve manje poljoprivrednog stanovništva.

Dруго италјанско подручје под надзором BIOVENEZIA, удружења које подржава органску полјопривреду која укључује полјопривреднике и производаче, грађане, туроператоре, удружења и јавне управе које су се удруžиле у одрживом управљању локалним ресурсима. Подручје се простире од Cavallino-Treporti до San Michele al Tagliamento, у регији Венето. Органска полјопривреда се све више примјенjuje од стране винарија на подручју Lison-Pramaggiore и trenutno je највеће подручје organske proizvodnje DOC u Italiji. Pilot подручје укључује 30 винара и четири винске руте. Najvažnije sorte grožđa su Glera, od koje se prave prosecco, Pinot grigio i Merlot nero.

CRNA GORA

Crna Gora ima 15 priznatih vinorodnih regija, od kojih su dve uključene kao ogledna teritorijalna područja. Crmnica je istorijska regija u južnoj Crnoj Gori, koja se sastoji od 25 raštrkanih sela unutar opštine Bar. smešteno između Jadranskog mora i Skadarskog jezera, okruženo planinama na približno 350 m nadmorske visine, Crmnica je poznata po svojim veličanstvenim pejzažima i plodnom tlu. To što je jedna od sedam crnogorskih istorijskih podokruga, bogatstvo kulturno-istorijskih spomenika, prirodnih lepota i obilje porodičnih vinařija čine je popularnom turističkom destinacijom. Područje Budva-Bar nalazi se na centralnom delu crnogorske obale i kreće se do 350m nadmorske visine, sa najviše sunčanih sati u regionu. Vinogradi, koji se prostiru na oko 280 ha, registrovani su na 153 poljoprivredna gazdinstva. Mnoge sorte grožđa se gaje u pilot oblastima, ali najkarakterističniji je autohtoni Vranac koji se gaji od 14. veka, dok se proizvodnja Reislinga i Caberne sovinjona povećava.

Uprkos razlikama u poljoprivrednim sistemima, upravljanju resursima, obukama, pejzažu i održivosti životne sredine, sve partnerske zemlje dele dugu tradiciju vinogradarstva i vinarstva, a ovaj sektor igra značajnu ulogu u njihovim društveno-ekonomskim aktivnostima.

Predstojeće aktivnosti

Sledeća faza projekta podrazumeva multikriterijumsku analizu agroekoloških i ekonomskih performansi izabranih pilot poljoprivrednih gazdinstava i vinarija koje primenjuju neke od agroekoloških dobrih praksi, kao i analizu pejzaža i staništa odabranih demonstrativnih vinogradarskih područja. Dobijeni rezultati biće osnova za formulisanje lokalnih akcionih planova i transnacionalnih smernica za agroekološku tranziciju poljoprivrednih gazdinstava i očuvanje pejzaža i staništa u odabranim oblastima. Kontinuirano praćenje poljoprivrednih gazdinstava, koja primenjuju agroekološke protokole, u izabranim oblastima, će omogućiti procenu uspeha svake intervencije.

ECOVINEGOALS u vreme Corona virusa

Slično kao i sva druga društva, Adrion Ecovinegoals projekat bio je pogodjen epidemijom Sars-2-Cov virusa. Na sreću, upotreba tehnologija omogućila nam je da u velikoj meri kompenzujemo ograničenja, zamjenivši na prihvatljiv način realne sastanke viruelnim, koji su održavani kroz raličite web platforme. Nivo ostvarene saradnje i kohezije veoma je ohrabrujuć i ovim putem svima se zahvaljujemo na istrajnosti tokom ovog izazovnog perioda. Određenih promena u rasporedu projekta neminovno će biti, usled komplikovane logistike i ograničenja u organizaciji fizičkih događaja i terenskih poseta, imajući u vidu bezbednosne mere i protokole. Sve uključene strane rade na tome da kašnjenja svedu na minimum, i do danas, svi projektni rezultati su završeni prema planu.

ECOVINEGOALS @BIOVALEE ODT Forum

ECOVINEGOALS je učestvovao na konferenciji "BIOVALLEE FORUM ODT (poreklo, različitost, teritorije) – Poreklo za održost – transformacija lokalnih prehrambenih Sistema kroz održivo konzumiranje i proizvodnju", koja je održana od 05 – 09. Oktobra 2020, u gradu Val de Drom, u Francuskoj. Poster, čiji su autori predstavnici projektnih partnera: Federico Bigaran,

Mateja Smid Hribar, Eleni Stamataki, Sanja Terlevic, and Andrea Pio Di Leo, predstavio je ciljeve ECOVINEGOALS projekta i uključio primere dobrih praksi i indikatora agroekološkog zdravlja.

Poster je na sledećoj strani.

Insights from the ECOVINEGOALS/ADRION project: agroecological best practices, landscape enhancement and communities' participation.

Federico Bigaran (PAT - I); Mateja Šmid Hribar (ZRC SAZU - SI); Eleni Stamataki (CIHEAM-MAICH - GR); Sanja Terlević (AZRRI - HR); Andrea Pio Di Leo (VEGAL - I)

The ECOVINEGOALS project promotes the agroecological transition of viticulture in the Adriatic-Ionian (ADRION) region towards low input and low emissions production systems, according to the principles defined by the High Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition (HLPE-FAO) in 2019. In order to overcome the negative effects of intensive viticulture systems on soil, water, air quality, biodiversity and landscape and to increase the sustainability and resilience of viticulture, a set of **best agroecological practices** are defined and farmers of selected pilot areas are invited to implement them. Starting from sharing experiences on agroecology, stakeholders interact proactively by monitoring pilot areas and wineries that adopt these agroecological practices. Through the use of **indicators**, defined for agri-environmental, economic, social and cultural landscape issues, the assessment of the performance of the application of the best practices will be realized by involving the stakeholders themselves. From the experiences acquired in the pilot areas, the project will develop **strategies** and **action plans** to promote, support and manage the agroecological transitions and to improve stakeholders' skills and capacities for advancing a participatory, local-governance, multi-actor approach as the means to face environmental vulnerability, promote ecosystems services, prevent social conflicts in land use and mitigate climate change. A long-lasting project result is the constitution of the transnational and interdisciplinary network in the ADRION Area (AVINE) for the application of the agroecological principles and practices in viticulture.

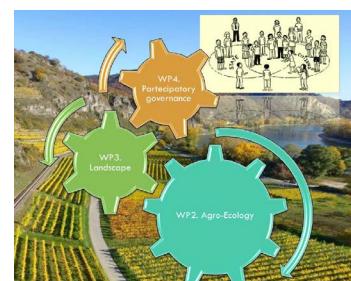
The project has just started its activities. Here we present the best practices and selected indicators.

Identification of Best Practices	Indicators
Agroecology is based on the co-creation of knowledge, combining science with the traditional, practical and local knowledge of producers. We started from the identification of a set of best agroecological practices already used by viticulture farmers in the partners' regions, describing them by using a simple form with a short description of the practice, the aim of the practice, suggestions for implementation, expected results, improvable or critical aspects, bibliographic indications and references.	Indicators and sub-indicators are used for identifying and quantifying, at different scales of observation (field, farm, landscape unit), the actual situation of the pilot areas and future changes, after the adoption of agroecological practices. Indicators should be seen as a shared way of collecting information for further discussion on the different themes and an ongoing learning process among partners and stakeholders.
Agroforestry in vineyards	Agri-Environment indicators
Vineyard canopy management	Soil health
Bio-stimulants in viticulture	Water use efficiency
Soil erosion prevention and monitoring of soil fertility	Pesticide risk and Fertilizer pollution risk
Cover crops and viticulture	Diffusion of sustainable management systems
Maintenance of traditional elements of "winescape" - dry stone walls and wood poles	Biodiversity in the vineyards
Green manure in vineyards	Ecological connectivity and protected areas
High Nature Value Farming (HNV) in vineyard regions	Carbon footprint, carbon sequestrations / emissions
Mechanical inter-row weed control and "pyro-weeding"	Economic indicators
Sustainable irrigation in vineyard	Land productivity and profitability
Mating disruption	Vine health
Bird nests and shelters for bees and pollinating insects	Value chains, externalities, effects on territory
DSS to reduce pesticides in viticulture	Social
Resistant grape varieties	Fair employment
Organic-district/Eco-region	Land tenure and food security
Participatory Guarantee Systems (PGS)	Knowledge, learning and innovation
Certification of biodiversity in vineyards	Social equity - Social capital
The "Landscapital Board Game"	Happy neighbours
Social learning and knowledge generation in viticulture	Landscape Cultural Heritage
Wine routes as promotional tools for viticulture	Aesthetic Landscapes and Ecology
Communication strategy for Agroecological Products	Architectural heritage and local production
Land use maintenance	Land cover type and area, landscape structure and infrastructure

ECOVINEGOALS
Ecological Vineyards Governance Activities
for Landscape's Strategies

<https://ecovinegoals.adrioninterreg.eu/>
<https://www.facebook.com/ecovinegoals>

This document has been produced with the financial assistance of the EU. The content of the poster is the sole responsibility of the partners of the ECOVINEGOALS project and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU and/or ADRION program authorities.

Project partnership:

PARTNERI

Lokalna akcionala grupa Istočna Venecija,
Razvojna agencija VEGAL

Udruženje za promociju zapošljavanja,
stručnog usavršavanja i obrazovanja,
INFORMO, Hrvatska

Autonomna provincija Trento, PAT,
Italija

Razvojni biznis centar Kragujevac, RBC,
Srbija

Institut za poljoprivredu i šumarstvo
Nova Gorica, KGZS Zavod GO, Slovenija

Fondacija Biznis Start-Up Centar Bar,
BSC Bar, Crna Gora

Centar za istraživanje Akademije nauka
i umetnosti Slovenije – ZRC SAZU
Slovenija

Opština Bar, Crna Gora

Agencija za ruralni razvoj Istre, Pazin,
AZRRI, Hrvatska

Mediterski agronomski institut grada
Hanje, CIHEAM-MAICh, Krit, Grčka

PRIDRUŽENI PARTNERI

Agroekologija Evropa, Belgija / Opšti sindikat CSIL obrađivača
zemlje Venecija, Italija / Bio distrikt proizvodnje i biološka
zajednica centralno-istočne Venecije BIO Venice, Italija / IAL
– Inovativno učenje i rad – socijalno preduzeće, Italija / AIAB

– Italijanska asocijacija za organisku poljoprivredu, Italija /
Agroecologiki SP, Grece / Opština Topola, Srbija / Udruženje
vinara Šumadije, Srbija / Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog
razvoja, Crna Gora

KONTAKTIRAJTE NAS

VODEĆI PARTNER

LAG EASTERN VENICE

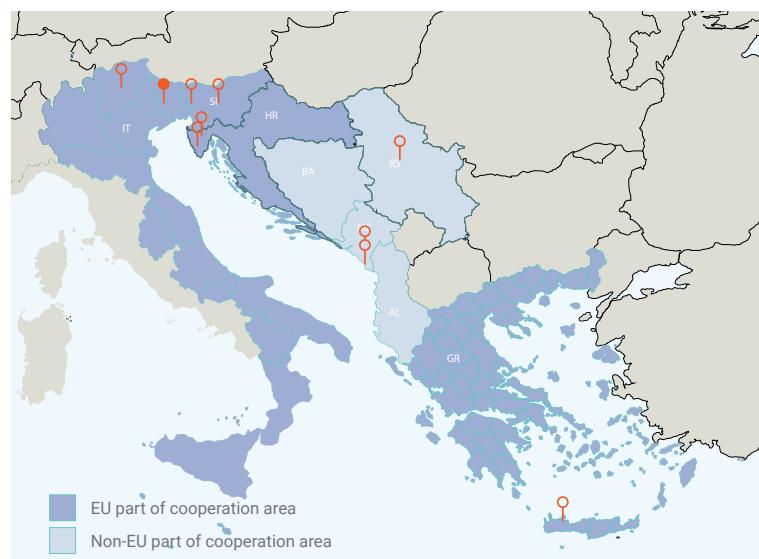
VIA CIMETTA, 1 | 30026 – Portogruaro, ITALY
vegal@vegal.net

PARTNER ZA KOMUNIKACIJU

Mediterranean Agronomic Institute of Chania
CIHEAM MAI Chania, GREECE
ecovinegoals@maich.gr

PARTNER U SRBIJI

Razvojni biznis centar Kragujevac
Trg Topolivaca 4, 34000 Kragujevac, Srbija
Info@rbcenter.org

ecovinegoals.adrioninterreg.eu

facebook.com/ecovinegoals

PODACI O PROJEKTU

Ukupan budžet: 1,939,505.59

ERDF: 1,399,759.25

IPAI: 248,820.5

Trajanje: 30 mjeseci

Datum početka: 01.03.2020 godine

Datum završetka: 31.08.2022 godine